

Ενας καφές *

ΜΕ ΤΟΥΣ...

ΤΗΣ Εφης Φαλίδα

ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

NOVA MELANCHOLIA

Οι καλλιτέχνες συνιδρυτές του σχήματος Nova Melancholia έχουν ξεχωρίσει για τη θεατρική επινοητικότητα αλλά και τον συγκερασμό διαφορετικών ειδών που χρησιμοποιούν στις περφόρμανς τους, εξασκώντας την εικονοπλαστική μέθοδο του montage. Ιδιαίτερα κινητικοί στα χρόνια της κρίσης, ο σκηνοθέτης Βασίλης Νούλας και ο εικαστικός Κώστας Τζημούλης δραστηριοποιήθηκαν δημιουργικά φέρνοντας την ποίηση μέσα σε μικρά διαμερίσματα, σε μικρούς πεζόδρομους, σε κτίρια υπό κατάληψη. Η ιστορία της τέχνης και η θεατρολογία είναι οι πρώτες ύλες των έργων τους στα οποία προστίθενται άλλοι συνδημιουργοί για να εμπλουτίσουν στο σύνολό του το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα. Το νέο τους έργο, το δίπτυχο «Σεμπάστιαν / Vanitas», δύο παραστάσεις με «camp» διάθεση που περιπαίζουν τον θάνατο, ήταν το έναυσμα μιας συνάντησης που ξεκίνησε από τον 15ο αιώνα, μεταφέρθηκε στον 19ο, δίστασε να αγκυροβολήσει στο παρόν, αλλά παραδέχτηκε την αναγκαία συνθήκη του «εδώ και τώρα»:

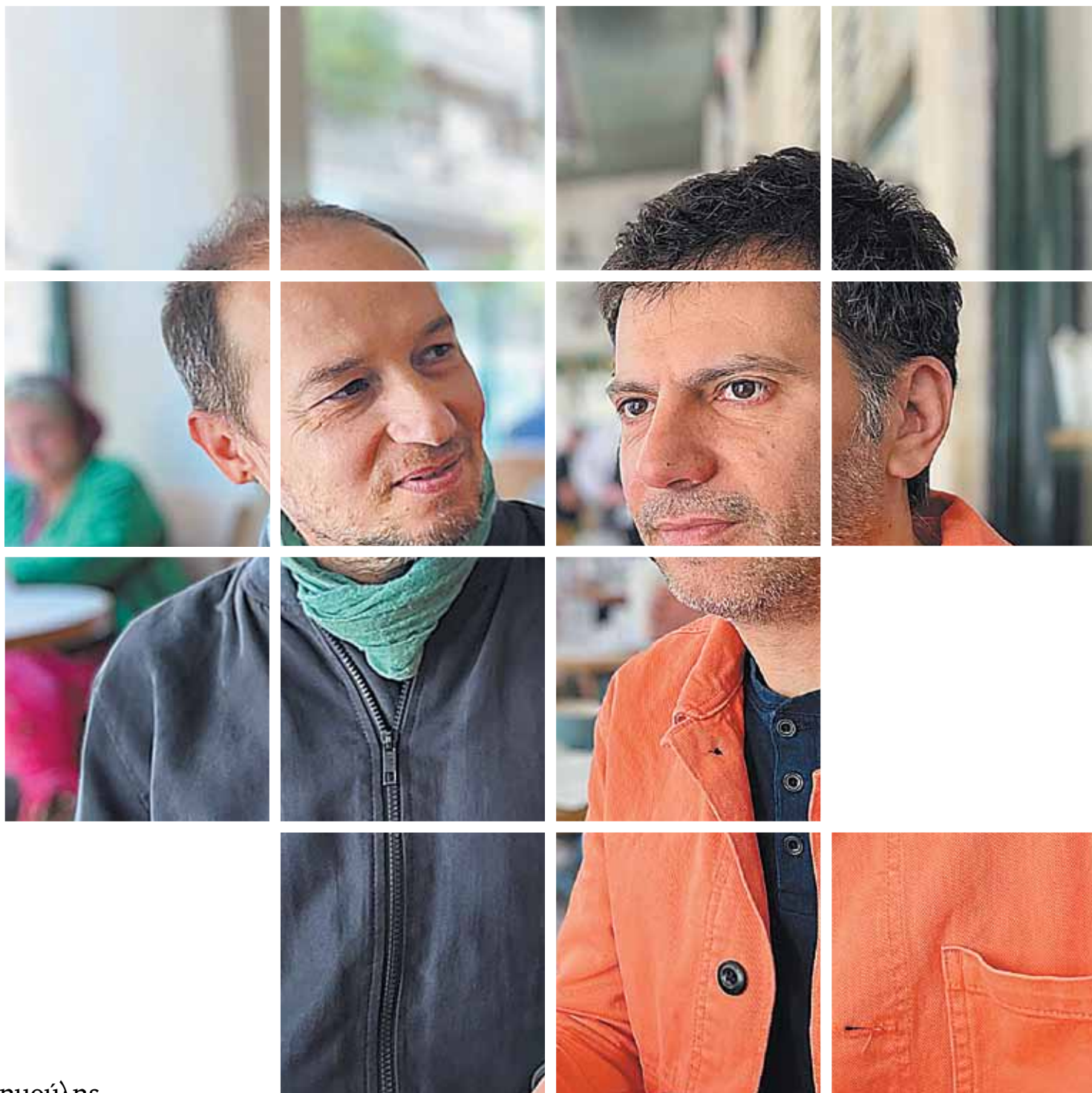
Βασίλης Νούλας: Το Vanitas έχει στοιχεία μονολόγου γιατί ουσιαστικά είναι δύο άνθρωποι επί σκηνής, ο ένας είναι μουσικός, οπότε παρεμβαίνει με ηλεκτρική κιθάρα και τραγουδάει και η βασική ηθοποιός η Βίκυ Κυριακούλάκου παρεμβαίνει με έναν μονόλογο που είναι βασισμένος σε αποσπάσματα από το κείμενο του Αντι Γουόρχολ από το βιβλίο «Andy Warhol: Η φιλοσοφία του Αντι Γουόρχολ (Από το Α στο Β και πάλι από την αρχή)». Μας ταίριαξε αυτό το κείμενο λέγοντας πως είναι «ένα ωραίο κούνημα». Δηλαδή η πρώτη σκέψη μας για το Vanitas ήταν να το εξετάσουμε ιστορικά. Μέσα από την ιστορία της τέχνης, με τις νεκρές φύσεις, τις νεκροκεφαλές και τις κλεψύδρες του 16ου - 17ου αιώνα. Γι' αυτό και οι στίχοι στα τραγούδια του μουσικού Γιάννη Αράπη είναι βασισμένοι σε περιγραφές πινάκων, αλλά από κει και πέρα σαν βασικό υλικό ήρθε πολύ ωραία το σύμπαν του Αντι Γουόρχολ, καθώς υπάρχει ένα vanitas εκεί που είναι πιο κοντά μας, πιο δικό μας από ό,τι του 17ου αιώνα.

Κώστας Τζημούλης: Ο Γουόρχολ το κάνει πιο συγκεκριμένο. Έχει πολύ έντονο αυτό το στοιχείο της διασημότητας, της ματαιότητας της φήμης αλλά και της απατηλής λάμψης. Το εξώφυλλο του βιβλίου στην έκδοση αυτή που έχουμε από τον Τσαγκαρουσιάνο του 2006 είναι μια πολαρρίντ από τις περίφημες του Γουόρχολ με τον ίδιο να φορά μια νεκροκεφαλή στο κεφάλι, η οποία είναι και σύμβολο των vanitas. Η αφίσα μας συνομιλεί και με αυτό το εξώφυλλο.

■ **Και γιατί «Σεμπάστιαν»;**

Κ.Τ.: Από τον άγιο Σεβαστιανό. Η αφητηρία είναι πάλι πως απεικονίζεται στην αναγεν-

Ο Βασίλης Νούλας και ο Κώστας Τζημούλης μιλάνε για τη νέα μελαγχολία

* «Πολλοί άνθρωποι αναγνωρίζουν στον καφέ την ικανότητα να δίνει πνεύμα»
(Ονορέ ντε Μπαλζάκ, «Πραγματεία περί των νεωτέρων διεγερτικών», 1839)

«Πιστεύουμε στη συνεργατική και δημόσια φύση της τέχνης»

«Vanitas»

Coffee spot

Φίλιον καφέ, Σκουφά 34

Info

«Σεμπάσιαν/Vanitas»
έως 3/6, Βιομηχανικό
Πάρκο ΠΛΥΦΑ
(Κορυτσάς 39, Αθήνα)

«Η Κιβωτός του Νώε»

νησιακή ζωγραφική του 15ου αι. και ανοίγει προς την ποίηση.

■ Η ιστορία του Σεβαστιανού με τι σχετίζεται;

B.N.: Με το μαρτύριο. Με την ομορφιά και τη νιότη που χάνεται νωρίς και με έναν αισθησιασμό. Ουσιαστικά ο Σεβαστιανός είναι σαν μια εικόνα, ένα σύμβολο, ένα αρχέτυπο το οποίο το γεμίζουν διάφορες απεικονίσεις. Η παράσταση είναι ένα παλιόμνηστο, μια γενεαλογία αναφορών. Έχουμε πάρει δύο σύμπαντα, της λογοτεχνίας και της ποίησης. Το άλλο είναι του πειραματικού κινηματογράφου. Υπάρχει από κάτω η ιστορική αναφορά της τέχνης με πίνακες. Ο άγιος Σεβαστιανός ήταν ο άγιος που προστάτευε από την πανούκλα στους 15ο και 16ο αιώνες. Το συνδυάζουμε με την πανούκλα των ομοφυλόφιλων στα 80s και 90s. Υπάρχει ένα σύμπαν χαλαρών απαγγελιών και από έλληνες ποιητές, όπως ο Χριστιανόπουλος ή ο Ανδρέας Αγγελάκης, που είναι ένας παραγνωρισμένος ποιητής που πέθανε από AIDS στις αρχές του '90. Υπάρχουν μικρά κείμενα του Αλέξη Μπίστικα, αλλά και ξένοι ποιητές όπως ο Ζαν Ζενέ, ο Κολτζέ, ακούγονται οι Ντέρεκ Τζάρμαν, Τένεσι Ουίλιαμς.

K.T.: Και το ίδιο συμβαίνει και στις κινηματογραφικές αναφορές, οι οποίες προβάλλονται στην παράσταση. Έχει γίνει ένα μοντάζ γύρω από αυτό που ορίζει και συνομιλεί με το περφόρματιβ στοιχείο εκείνη τη στιγμή. Ο Τζάρμαν είναι βασικός πόλος, γιατί η πρώτη ταινία που έκανε ήταν το «Sebastian». Ακραιφνώς στα λατινικά.

■ Μέσα από ποια διαδρομή φτάσατε στην περφόρμανς;

B.N.: Είναι ένα μπέρδεμα, καταρχήν γιατί δουλεύουμε σε ένα διπλό τουλάχιστον ταμπλό. Αφενός υπάρχει η Nova Melancholia, της οποίας η καρδιά είμαστε εμείς, αλλά

πάντα οι δουλειές ενέχουν πολλούς συντελεστές και έχουν μια μεγαλύτερη κλίμακα και μπορούμε να πούμε ότι είναι και πιο κοντά σε μια θεατρική περφόρμανς. Υπάρχει και ο ΒΑΣΚΟΣ που είναι το καλλιτεχνικό ντούο από τα ονόματά μας, Βας (ίλης) - Κω (στα)ς, που κάνει πολλή περφόρμανς, αλλά πιο κοντά σε μια εικαστική προσέγγιση. Είναι ένα παιχνίδι ταυτοτήτων.

K.T.: Στην περφόρμανς το παρουσιάζουμε ως ΒΑΣΚΟΣ όπου έρχεται ένα δικό μας εικαστικό σύμπαν και εμπλέκεται πολύ έντονα. Ενώ στη Nova είναι μια πιο δημιουργική ομάδα.

■ Επομένως είσατε θίασος, άνθρωποι - ορχήστρα...

B.N.: Είμαστε θίασος ποικιλιών. Μέσα από όλες αυτές τις πολλαπλές ταχύτητες και ταυτότητες, βοηθάει στο να ελίσσεται.

K.T.: Για να βρισκόμαστε στο «ανάμεσα» εικαστικών, θεάτρου, ευρηματικότητας.

■ Η ονομασία Nova Melancholia πώς προέκυψε;

B.N.: Από έναν συνδυασμό του καινούργιου και του παλιού μελαγχολικού. Μοιάζει κάτι πιο παλιό αλλά κυρίως αφορά το contemplation, την περιουλογή. Ως επιστροφή σε αυτήν τη λέξη της μελαγχολίας για να αντικαταστήσει την κατάθλιψη. Η κατάθλιψη είναι μία πολύ στενή, πιο ιατρική και μονοδιάστατη λέξη. Ενώ η μελαγχολία είναι τόσο πλούσια και έχει μια παράδοση χιλιετιών ώστε μπορεί να έχει και θετικές συνυποδηλώσεις.

K.T.: Από το αίτημα της παρατήρησης, της vita completativa που μπορεί να συνδυαστεί με μια μελαγχολική ιδιοσυγκρασία.

■ Τι σηματοδοτεί για την ομάδα σας το Οχτώ - εργαστήριο τέχνης και κριτικής;

K.T.: Θέλει να είναι υβριδικός χώρος, όχι γκαλερί που δείχνει εικαστικά. Μας ενδι-

«Marcel Duchamp»

αφέρει να δημιουργείται ένα πρόγραμμα με εκθέσεις, performances, συζητήσεις και προβολές. Μας ενδιαφέρει να οργανώνουμε και να επιμελούμαστε εκδηλώσεις αλλά και να φιλοξενούμε εκδηλώσεις που έχουν προσανατολισμούς παράλληλους με τα ενδιαφέροντα μας. Πιστεύουμε στη συνεργατική και δημόσια φύση της τέχνης γιατί νιώθουμε πως έτσι ενδυναμώνεται ο κοινωνικός και πολιτικός της ρόλος. Βρίσκεται στην Πολυτεχνείου 8, ένα μικρό πεζόδρομο απέναντι από το Πολυτεχνείο. Προέρχεται και από τα οκτώ χρόνια που βρισκόμαστε σε όλα αυτά τα εγχειρήματα της πόλης, ΕΜΠΡΟΣ, Γκρην Παρκ, κ.λπ. Η Κίνηση Μαβίλη ήταν η δική μας απάντηση, μια συσπείρωση δυνάμεων του σύγχρονου ερευνητικού θεάτρου. Το Οχτώ είναι μία πιο βιώσιμη, πιο ήσυχη κατάληξη μιας άλλης ταχύτητας που κουβαλάει τη μεθοδολογία και τη γνώση που αποκτήσαμε από όλα αυτά για να κάνουμε την επιμέλεια του χώρου.

■ Τι νόημα δίνετε στην επιμέλεια χώρου;

B.N.: Μέσω αυτού του υβριδικού προγράμματος και ανοικτού χώρου που δέχεται πολλά πράγματα, αλλά και που μπορεί και αλλάζει. Ταυτόχρονα επειδή έχει πάρα πολύ καλή σχέση με τον πεζόδρομο, κάνουμε και πολλά πράγματα έξω.

K.T.: Ή και εκτός του Οχτώ, όπως πέρυσι

στο Πεδίον του Αρεως με το πρόγραμμα που το λέγαμε «Λόφοι και Παιδεία» και κάναμε διάφορες δράσεις περφόρμανς, συζητήσεις, περιπατητικές δράσεις σε γύρω λόφους.

■ Στις αρχές της κρίσης δείξατε κάποιες παραστάσεις σας σε ένα μικρό διαμέρισμα και έγραψαν γι' αυτές και ευρωπαϊκές εφημερίδες.

B.N.: Το έχουμε δουλέψει το διαμέρισμα με τουλάχιστον τρεις παραστάσεις. Το 2013 είχαμε κάνει μια παράσταση στο διαμέρισμα όπου μένω στα Εξάρχεια. Ήταν μία homemade περφόρμανς των Nova Melancholia. Η παράσταση ήταν μια ιδιότυπη σπιτική «ποιητική βραδιά» με απαγγελίες των ποιημάτων της συλλογής «Εκτοπλάσματα» του Μίλτου Σαχτούρη. Ήταν ένας αποκαιρετισμός στη δεκαετία του '80 με ποιήματα που καλούν αγαπημένους νεκρούς, με τραγούδια στο αρμόνιο, με σκηνές από φτηνές ταινίες τρόμου (b-movies). Το είδαμε ως μια άσκηση εξοικείωσης με τον τρόπο. Οι γείτονες τσίτωναν λίγο, αλλά επειδή ήταν η κρίση, το ξεπέρασαν και αυτό.

Κάθε φορά ένα νέο μέσο σου επιτρέπει να ξαναδείς αυτό που κάνεις, αυτό που αγαπάς, με έναν άλλο τρόπο

K.T.: Αντίστοιχα η παράσταση που δώσαμε στο δικό μου διαμέρισμα το 2015 τα πήγε καλύτερα με τους γείτονες. Αλλά το 2018, η τρίτη μας παράσταση σε ένα άλλο διαμέρισμα στην Ασκληπιού, ήταν το «Spleen», μόνο στα γαλλικά, σε ποιήματα του Μπωντλαίρ από «Τα άνθη του κακού». Χειμώνας, ήταν ανοιχτές όλες οι μπαλκονόπορτες, κρυώναμε και μας έβλεπαν από παντού. Οπότε είχαμε κοινό.

B.N.: Είμαστε πολλοί, ή τέλος πάντων αρκετοί, σ' ένα μικρό διαμέρισμα με μπαλκόνι στον ακάλυπτο. Καλλωπιζόμαστε, μπαίνουμε, βαριόμαστε, παίρνουμε πόζες, μεταμφιεζόμαστε, αναβοβόηνομε τα φώτα. Απαγγέλλουμε. Είναι σαν μια αναμονή. Η παράσταση ήταν αφιερωμένη στη μνήμη της μητέρας μου Σάντρας Νούλα και της φίλης Βασιλικής Δήμου που πέθαναν λίγους μήνες πριν από την πρεμιέρα. Και εκεί υπήρχαν αντιδράσεις από τους γείτονες βέβαια. Θυμάμαι ότι και σε εκείνη την αφίσα είχαμε βάλει μία νεκροκεφαλή με κρύσταλλα. Οπότε σαν να συνεχίζουμε από τότε την παρατήρηση του Vanitas.

■ Δεν θα ξεφύγετε ποτέ από αυτό...

B.N.: Για πάντα μελαγχολία. Η αλήθεια είναι ότι το παρελθόν είναι τόσο γοητευτικό που δεν το αφήνεις. Αλλά και στα καινούργια πράγματα αν κάνεις τέτοιες συνδέσεις θα τα καταφέρεις να τα κάνεις δικά σου.

K.T.: Δεν γίνεται μόνο με παρελθόν. Κάπως πρέπει να συνομιλήσεις με το εδώ και τώρα. Για να μπορείς να είσαι καλά μέσα σε μια συνθήκη και να εκφράζεσαι σε ό,τι αφορά την υλικότητα. Κάθε φορά ένα νέο μέσο σου επιτρέπει να ξαναδείς αυτό που κάνεις, αυτό που αγαπάς, με έναν άλλο τρόπο.